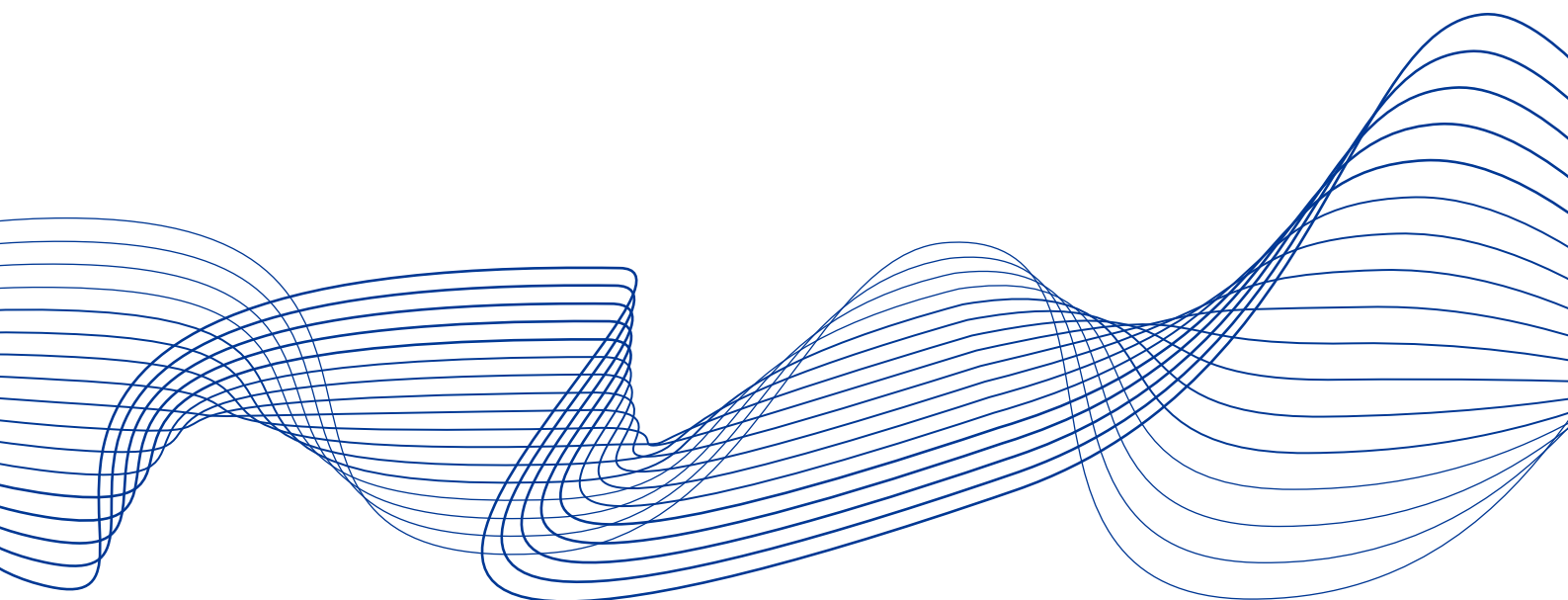

Vuosikertomus

2020

EJRK

Euroopan järjestelmäriskikomitea

Euroopan finanssivalvojen järjestelmä

Sisällys

Esipuhe	2
Tiivistelmä	4
Julkaisutiedot	7

Esipuhe

Minulla on ilo kirjoittaa alkusanat Euroopan järjestelmäriskikomitean (EJRK) kymmenenteen vuosikertomukseen, joka kattaa ajanjakson 1.4.2020–31.3.2021. Vuosikertomus on tärkeä osa EJRK:n viestintää, jolla varmistetaan avoimuus ja tilivelvollisuus Euroopan unionin (EU) muita lainsäätäjiä ja EU:n kansalaisia kohtaan.

Vuotta 2020 leimasi koronaviruspandemia (covid-19), jossa menetettiin useita ihmishenkiä. Pandemia iski talouksiin eri puolilla maailmaa, ja monet menettivät elantonsa. Rahoitusjärjestelmä oli tällä kertaa kestävämpi kuin ennen maailmanlaajuisia finanssikriisiä. Reaalitalouden tappiot voivat kuitenkin tehdä rahoitusjärjestelmästäkin haavoittuvamman. Haavoittuvuustekijät

olisivat hyvin saattaneet häiritä rahoitussektorin toimintaa tilanteessa, jossa rahoituksen välittäminen taloudelle oli keskeisen tärkeää.

EJRK siirtyi kriisivalmiuteen vuoden 2020 huhti-toukokuussa. Kokouksia järjestettiin virtuaalisesti ja yhä tiheämmin. Toimintaa jatkettiin, ja pandemian vaikutusta rahoitusjärjestelmän vakauteen pyrittiin hillitsemään ja ehkäisemään.

EJRK:n toiminnan keskiössä olivat tänä aikana seuraavat teemat: 1) reaalitalouden suojaamiseksi tehtyjen lainatakausjärjestelyjen ja muiden finanssipoliittisten toimien vaikutus rahoitusjärjestelmään, 2) markkinoiden epälikvidiys ja sen vaikutukset varainhoitajien ja vakuuttajien kannalta, 3) joukkolainojen luokituksen suhdannekehitystä vahvistavan alenemisen vaikutus markkinoihin ja yhteisöihin, 4) järjestelmänlaajuiset osinkojen maksua, osakkeiden takaisinostoa ja muita palkkioita koskevat rajoitukset, ja 5) vakuuksien täydennyksistä aiheutuvat likviditeettirisikit.

Tässä vuosikertomuksessa kerrotaan EJRK:n toimista ja toiminnasta pandemiavuonna. Erityisenä painopisteenä on ollut pankkisektori, sillä luottoriski tulee kasvamaan pandemian taloudellisten vaikutusten seurauksena. EJRK tutkii muun muassa, miten pääomapuskureita käyttämällä voidaan varmistaa, että pankit jatkavat lainanantoa reaalitaloudelle koko suhdannekierron ajan, ja miten sekä julkisella että yksityisellä sektorilla voidaan parantaa valmiuksia reagoida mahdolliseen konkurssien lisääntymiseen.

Pandemia vaikuttaa edelleen talouteen ja rahoitusmaailmaan ja tilanne muuttuu jatkuvasti, joten vuosikertomukseen sisältyvä EJRK:n riskiarvio ulottuu poikkeuksellisesti kesäkuuhun 2021 asti. Keskeisimpiä riskitekijöitä ovat 1) konkurssien mahdollinen lisääntyminen yksityisellä sektorilla syvän maailmanlaajuisen taantumana seurauksena, 2) pankkien, vakuutusyhtiöiden ja eläkerahastojen toimintaa vaikeuttava makrotaloudellinen ympäristö, 3) riskien tuntuva uudelleenhinnoittelu ja epälikvidiys markkinoilla, 4) hintojen huomattavat korjausliikkeet asuin- ja liikekiinteistömarkkinoilla ja 5) valtionvelkaan liittyvien rahoitusriskien mahdollinen uusi kasvu. EJRK:n riskiarviointi sisältää myös rahoitusvakauteen pidemmällä aikavälillä kohdistuvia vakavia uhkia, jollaisia voisi aiheutua järjestelmänlaajuisista kyberhäiriötilanteista, tärkeiden rahoitusmarkkinainfrastruktuurien häiriöistä sekä ilmastonmuutoksesta ja siirtymäriskeistä.

EJRK jatkoi kuitenkin viime vuonna myös työtä, joka oli aloitettu ennen pandemiaa. Se edisti makrovakaussjärjestelyjä pankkisektorin ulkopuolella osallistamalla Euroopan komission kuulemiseen vakuutussektorin vakavaraisuussäätelyn uudistamisesta ja vaihtoehtoisia sijoitusrahastoja koskevien sääntöjen tarkistuksesta. EJRK antoi myös lausunnon Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen raporteista, jotka koskivat keskusvastapuoliselvitystä.

Tarkastelujakson aikana moni arvostettu kollega jätti tehtävänsä ja tehtiin uusia nimityksiä. Kiitän lämpimästi neuvoa-antavan tieteellisen komitean entistä (vara)puheenjohtajaa Richard Portesia ja analyysiryhmän aiempaa toista puheenjohtajaa Thomas Schepensiä heidän työstään EJRK:ssa.

Lisäksi toivotan lämpimästi tervetulleiksi neuvoa-antavan teknisen komitean uuden varapuheenjohtajan eli Saksan keskuspankin varapääjohtajan Claudia Buchin, neuvoa-antavan tieteellisen komitean uuden varapuheenjohtajan Steven Cecchettin sekä analyysiryhmän uuden toisen puheenjohtajan Emmanuelle Assouanin.

Christine Lagarde
EJRK:n puheenjohtaja

Tiivistelmä

Tämän vuosikertomuksen tarkastelujakso ulottuu huhtikuun 2020 alusta maaliskuun 2021 loppuun eli ajanjaksolle, jota leimasi koronaviruspandemia. Pandemia aiheutti äärimmäisen sokin, joka vaikutti maailman ja EU:n talouteen ja kasvatti rahoitusvakautta uhkaavia riskejä.

Koronaviruspandemian puhkeamisen jälkeen EU:n toimielimet, valtiot, keskuspankit sekä valvonta- ja kriisintarkastusviranomaiset ryhtyivät ennennäkemättömiin toimiin talouden tukemiseksi. Alkuvaiheessa EJRK:n toimien viisi painopistealuetta olivat reaali talouden suojaamiseksi tehtyjen lainatakausjärjestelyjen ja muiden finanssipoliittisten toimien vaikutus rahoitusjärjestelmään, markkinoiden epälikvidiys ja sen vaikutukset varainhoitajien ja vakuuttajien kannalta, joukkolainojen luokituksen laajamittaisen alenemisen vaikutus markkinoihin ja yhteisöihin koko rahoitusjärjestelmässä, osinkojen maksua, osakkeiden takaisinostoa ja muita palkkioita koskevat järjestelmänlaajuiset rajoitukset sekä vakuuksien täydennyksistä aiheutuvat likviditeettiriskit. Vuoden 2020 kuluessa EJRK laajensi kriisiin liittyvää työtään tarkastelemalla, millaisista toimista voisi olla pankeille apua elpymisen rahoittamisessa. Tarkastelukohteina olivat pääomapuskurien ja muun makrovakausvälineistön käyttö ja käytettävyyden, yritysten maksukyvyttömyysmenettelyjen toimivuus, pankkien elvytys- ja kriisintarkastusjärjestelmän toiminta sekä järjestämättömien saamisten käsittely muun muassa siirtämällä riskejä yksityisen sektorin muihin osiin, joissa niistä voidaan selviytyä paremmin.

EJRK on laatinut säännöllisesti uusia arvioita siitä, millaisia riskejä koronaviruspandemia aiheuttaa rahoitusvakaudelle. Vuosikertomukseen sisältyvä riskiarvio ulottuu kesäkuuhun 2021. EJRK:n näkemyksen mukaan runsaat maksukyvyttömyystapaukset reaali taloudessa muodostavat EU:n rahoitusvakauden kannalta vakavan järjestelmäriskin (riski 1). Pankkien, vakuutusyhtiöiden ja eläkejärjestelmien toimintaa vaikeuttavasta makrotaloudellisesta ympäristöstä johtuvat riskit ovat suurentuneet (riski 2), samoin valtionvelkaan liittyvien rahoitusriskien ja velkakestävyysuolien uuteen kasvuun liittyvät riskit (riski 3) ja rahoitusmarkkinoiden epävakaudesta ja niiden osittaisesta epälikvidiudesta johtuvat riskit (riski 4). Myös operatiiviset riskit, kuten mahdolliset järjestelmänlaajuisista kyberhäiriötilanteista aiheutuvat riskit, ovat suurentuneet (riski 5). Seuranta vaativiksi järjestelmäriskeiksi katsottiin rahoitustoimintaan liittyvät kriittisten rahoitusmarkkinainfrastruktuurien häiriöt (riski 6) sekä ilmastonmuutokseen liittyvät riskit (riski 7). Parantaakseen etenkin rahoitussektorin sisäisiin sidonnaisuuksiin liittyvien riskien seuranta EJRK antoi oikeushenkilötunnuksen käyttöä koskevan suosituksen.¹

EJRK osallistui myös pankkisektorin kriisinkestävyysvarmistamiseen etenkin koronaviruskriisin odotettavissa olevia vaikutuksia ajatellen. Yhtenä prioriteettina oli arvioida julkisten takausjärjestelyjen ja muiden finanssipoliittisten toimenpiteiden vaikutuksia rahoitusvakauteen. EJRK lähetti EU:n talous- ja rahoitusasioiden neuvostolle kirjeen², jossa kannustettiin kansallisia finanssi- ja makrovakausviranomaisia yhteistyöhön ja tiedonvaihtoon, sekä antoi sitemmin

¹ [Euroopan järjestelmäriskikomitean suositus, annettu 24 päivänä syyskuuta 2020, oikeushenkilöiden tunnistamisesta \(EJRK/2020/12\).](#)

² [EJRK:n kirje Ecofin-neuvostolle reaali talouden suojaamisen vaikutuksista.](#)

suosituksen³, joka sisältää vähimmäisvaatimuksia kansalliselle seurannalle ja järjestelyt EJRK:lle raportointia varten. Seurannan pohjalta EJRK julkaisi helmikuussa 2021 raportin⁴ koronaviruspandemian johdosta toteutettujen tukitoimien vaikutuksista rahoitusvakauteen. Toinen keskeinen aloite finanssijärjestelmän kestävyysparantamiseksi oli EJRK:n suositus osingonjaon rajoittamisesta.⁵ Suositus kattoi luottolaitosten lisäksi sijoituspalveluyritykset, (jälleen)vakuutusyritykset ja keskusvastapuolet, ja sitä pidennettiin muutossuosituksella joulukuussa 2020.

EJRK edisti pankkisektorilla edelleen makrovakauseräpolitiikan koordinoitua EU:ssa. Se antoi lausunnon vakavaraisuusasetuksen artiklaan 458 perustuvasta Belgian makrovakauserätoimenpiteestä, jolla pidennettiin sovellettavan asuinkiinteistövastuulle asetettuja riskipainoja koskevan tiukemman kansallisen toimenpiteen soveltamisaikaa.⁶ EJRK antoi samoin lausunnon vakavaraisuusasetuksen artiklaan 458 perustuvasta Ranskan makrovakauserätoimenpiteestä, jolla jatkettiin aiemman, hyvin velkaantuneiden suuryritysten suurien asiakasriskejä koskevien vaatimusten soveltamisaikaa. Yksi EJRK:n lausunto koski vakavaraisuusasetuksen artiklaan 458 perustuvaa Ruotsin tiukempaa kansallista makrovakauserätoimenpidettä, jolla asetettiin riskipainon alaraja asuinkiinteistövastuulle. EJRK antoi lausunnon myös Norjan makrovakauserätoimenpiteestä, jolla otettiin käyttöön järjestelmäriskipuskuri.⁷ Lisäksi EJRK suositti vastavuoroisesti sovellettaviksi Luxemburgin kansallista toimenpidettä, joka ei perustu vakavaraisuusasetukseen eikä -direktiiviin, sekä edellä mainittua järjestelmäriskipuskuria ja vakavaraisuusasetuksen artiklaan 458 perustuvia toimenpiteitä Norjan asuin- ja liikekiinteistösektoreilla. EJRK myös seurasi edelleen EU:ssa toteutettuja makrovakauserätoimenpiteitä ja edisti toimintaansa osallistuvien maiden välistä näkemysten vaihtoa.

Koronaviruspandemian johdosta toteutettujen toimien ohella EJRK jatkoi makrovakauserätoimenpiteiden laajentamista pankkisektorin ulkopuolelle. Se toimitti Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaiselle (ESMA) tietoa useista aiheista, kuten keskusvastapuoliselvityksestä, mahdollisuuksista kehittää vakuutustoiminnan Solvenssi II -sääntelyä makrovakauserän näkökulmasta sekä tavoista vahvistaa vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista annettua direktiiviä⁸. EJRK tarkasteli yhteistyössä ESMAn kanssa eläkejärjestelmien keskusvastapuoliselvitystä koskevia ratkaisuja, selvitysvelvollisuuden liittyviä kaupan jälkeisiä riskinvähennyspalveluja sekä Euroopan markkinarakennearätoimenpiteiden mukaisia standardeja, jotka koskevat kauppatietorekisterien rekisteröintiä ja tietojen raportointia, laatua ja käyttöä. EJRK myös antoi ESMAlle lausunnon kolmansien maiden keskusvastapuolten luokittelusta ja tunnustamisesta, jos ne tarjoavat palveluja

³ Euroopan järjestelmäriskikomitean suositus, annettu 27 päivänä toukokuuta 2020, velkatoratorioiden, julkisten takausjärjestelyjen ja muiden reaalityökalouden suojelemiseksi covid-19-pandemian johdosta toteutettujen finanssipoliittisten toimenpiteiden rahoitusvakautteen kohdistuvien vaikutusten seurannasta (EJRK/2020/8).

⁴ Financial stability implications of support measures to protect the real economy from the COVID-19 pandemic.

⁵ Euroopan järjestelmäriskikomitean suositus, annettu 27 päivänä toukokuuta 2020, osingonjaon rajoittamisesta covid-19-pandemian aikana (EJRK/2020/7).

⁶ Opinion of the European Systemic Risk Board of 18 February 2021 regarding Belgian notification of an extension of the period of application of a stricter national measure based on Article 458 of Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council on prudential requirements for credit institutions and investment firms (ESRB/2021/1).

⁷ Recommendation of the European Systemic Risk Board of 4 December 2020 regarding Norwegian notification of its intention to set a systemic risk buffer rate in accordance with Article 133 of Directive (EU) 2013/36/EU (ESRB/2020/14) ja aihetta koskeva raportti.

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/61/EU, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2011, vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista ja direktiivin 2003/41/EY ja 2009/65/EY sekä asetuksen (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta (EUVL L 174, 1.7.2011, s. 1).

Euroopan unionissa. Vakuutusalan sääntelyn kehittämiseksi EJRK osallistui Euroopan komission Solvenssi II -direktiivin uudistamista koskevaan julkiseen kuulemiseen. EJRK:n kommenttien pohjana olivat helmikuussa 2020 julkaistuun EJRK:n raporttiin sisältyvät ehdotukset makrovakauserityksen välineiksi, joilla voidaan puuttua pääoma- ja likviditeettiriskeihin ja eri sektorien yhteisiin riskeihin. Lisäksi korostettiin tarvetta varmistaa edelleen, että Solvenssi II -direktiivissä otetaan riskit asianmukaisesti huomioon, ja luoda Euroopan unioniin yhtenäinen elvytys- ja kriisintorjuntajärjestelmä. Sijoitusrahastojen sääntelyn kehittämiseksi EJRK osallistui Euroopan komission järjestämään kuulemiseen, joka koski vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista annetun direktiivin uudistamista. EJRK:n kommentteissa käsiteltiin raportointijärjestelmän tarkoituksenmukaisuutta ja tietojen saatavuutta järjestelmäriskien seurannassa, tarvetta saada olemassa olevat makrovakauseritykset käyttöön sekä sijoitusrahastoja koskevan makrovakauserityksen ohjausjärjestelmän jatkuvaa kehittämistä.

EJRK myös laati epäsuotuisia skenaarioita EU:n valvontaviranomaisten stressitestejä varten. Euroopan pankkiviranomainen (EPV) siirsi vuoteen 2021 alun perin vuodelle 2020 suunnitteleman pankkisektorin stressitestin, johon EJRK oli jo toimitannut epäsuotuisan makrotalousskenaarion vuonna 2020. EJRK toimitti tammikuussa 2021 EPV:lle uuden skenaarion, joka vastasi tuoreinta riskiarviota. Euroopan vakuutus- ja työeläkeviranomainen (EIOPA) järjestää vuonna 2021 EU:n laajuisen vakuutussektorin stressitestin, johon EJRK myös toimitti epäsuotuisan skenaarion. ESMAlle toimitettiin uudelleenkalibroitu riskitekijät rahamarkkinarahastoja varten, jotta skenaario olisi vakavampi kuin markkinoiden liikkeet maaliskuussa 2020.

Vastuu- ja raportointivelvoitteiden mukaisesti EJRK:n puheenjohtaja kävi Euroopan parlamentin talous- ja raha-asioiden valiokunnan kuultavana. Puheenjohtaja kertoi kuulemistilaisuuksissa Euroopan parlamentin jäsenille EJRK:n toimien perusteista esimerkiksi koronaviruspandemian yhteydessä.

EJRK järjesti tälläkin vuosikertomuskaudella useita tapahtumia, joissa tarjoutui mahdollisuus käydä sidosryhmien kanssa keskusteluita makrovakauserityksestä. Koronaviruspandemian vuoksi tapahtumat järjestettiin virtuaalisesti, ja myös EJRK:n säännölliset kokoukset toteutettiin videokonferensseina. Osana sille kuuluvia tehtäviä EJRK järjesti vuosittaisen kokouksen Euroopan tilintarkastajien valvontaelinten komitean ja EU:ssa toimivien, kansainvälisen rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävien pankkien ja vakuutuslaitosten lakisääteiden tilintarkastajien kanssa. Tavoitteena on pitää EJRK ajan tasalla alan kehityksen ja kansainvälisen rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävissä pankeissa ja vakuutuslaitoksissa tapahtuvien muutosten suhteen. Tämänkertaisessa kokouksessa käsiteltiin erityisesti koronaviruspandemian välittömiä ja pitkäaikaisia vaikutuksia pankkien ja vakuutuslaitosten kannalta, pandemian mahdollista vaikutusta tilintarkastukseen sekä tilintarkastajien roolia kirjanpitorikosten estämisessä. Koronaviruspandemian vuoksi EJRK:n vuotuista konferenssia ei järjestetty.

Julkaisutiedot

© Euroopan järjestelmäriskikomitea, 2021

Postiosoite 60640 Frankfurt am Main, Germany
Puhelin +49 69 1344 0
Internet www.esrb.europa.eu

Kaikki oikeudet pidätetään. Kopiointi on sallittu opetuskäyttöön ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin, kunhan lähde mainitaan.

Vuosikertomuksen tiedot perustuvat 31.3.2021 käytettävissä olleisiin tietoihin.

Termien selityksiä on EJRK:n verkkosivuilla olevassa (englanninkielisessä) [sanastossa](#).

ISSN 1977-527X (pdf)
ISBN 978-92-9472-212-6 (pdf)
DOI 10.2849/770038 (pdf)
EU:n luettelonumero DT-AA-21-001-FI-N (pdf)